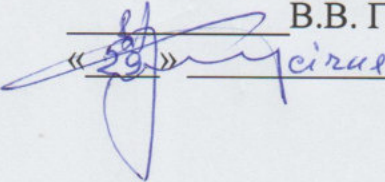

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка

ПОГОДЖЕНО

Директор
навчально-наукового інституту
фінансів, економіки та менеджменту
д.е.н., професор

 В.В. Гришко

« 29 » січня 2019 р

ЗАТВЕРДЖЕНО

Заступник голови приймальної
комісії, проректор з науково-
педагогічної та навчальної
роботи

д.т.н., доцент

 Б.О.Коробко

« 04 » лютого 2019р

ПРОГРАМА

ДОДАТКОВОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
галузь знань 07 «Управління та адміністрування»,
освітній рівень «бакалавр»
(нормативний термін навчання, 3-ій курс)
на основі ступеня молодшого спеціаліста здобутого за іншою спеціальністю

Програма затверджена на засіданні Вченої ради навчально-наукового інституту
фінансів економіки та менеджменту «29» січня 2019 року протокол № 7

Полтава 2019

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Програму складено відповідно до галузевого стандарту вищої освіти України «Засоби діагностики якості вищої освіти бакалавра».

Додаткове вступне випробування проводиться на підставі оцінки рівня професійних знань, умінь та навичок випускників, передбачених ГСВО МОНУ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю, з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики (складення комплексного кваліфікаційного державного екзамену).

Метою додаткового вступного випробування є перевірка та оцінювання теоретичної і практичної підготовки бакалавра, встановлення рівня його знань з основних фахових дисциплін, їх відповідності вимогам стандарту якості освіти, положенням про ступеневу освіту, навчальним планам і програмам підготовки фахівців.

Додаткове вступне випробування зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» освітнього рівня «бакалавр», проводиться фаховою екзаменаційною комісією, яка затверджується наказом ректора Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, на підставі програми, затвердженої на засіданні приймальної комісії.

Склад комісії визначається з урахуванням специфіки спеціальності. В роботі екзаменаційної комісії беруть участь спеціалісти і провідні викладачі з дисциплін, що включені до складу фахового вступного випробування.

2. ЕТАПИ ТА ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Додаткове вступне випробування складається з тестової перевірки знань абітурієнтів. Тестова перевірка знань охоплює наступні дисципліни:

- економічна теорія;
- економіка підприємства;
- бухгалтерський облік
- менеджмент.

Проведення додаткового вступного випробування ґрунтується на наступних принципах:

- уніфікація методики та умов проведення фахового випробування;
- забезпечення інформаційної та психологічної підготовки вступників до фахового випробування;
- зв'язок внутрішньо вузівського контролю з галузевою системою атестації та ліцензування фахівців;
- дотримання вимог секретності при використанні чи зберіганні матеріалів діагностики.

3. ВИМОГИ ДО ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Тестові завдання повинні бути закритої форми, мати чотири варіанти відповідей, серед яких вірна одна.

Кількість тестових завдань з відповідної дисципліни визначається в залежності

від кількості відведених годин на її вивчення. Загальна кількість тестових завдань складає 40.

4. ПРОЦЕДУРА ПРОВЕДЕННЯ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Протягом однієї астрономічної години здійснюється тестування з використанням стандартних білетів.

Кожний студент вносить в бланк для відповідей свої реквізити і протягом 60 хвилин відповідає на тестові завдання.

5. СТРУКТУРА ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ

Вступник для здобуття ступеня бакалавра на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, допускається до участі у конкурсному відборі для вступу на навчання, за умови, що результат додаткового вступного випробування склав не менше 20 вірних відповідей на тестові завдання.

6. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ДОДАТКОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ: дисципліна сприяє формуванню економічних знань, логіки сучасного економічного мислення і економічної культури, навчає студентів базовим методам аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з вирішення економічних проблем.

Предмет, функції і методи економічної теорії. Зародження економічних знань. Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії як науки. Сучасні напрямки, школи і течії економічної теорії. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет дослідження в економічній теорії. Економічне мислення, його види та роль у розумінні економічного життя суспільства. Економічні категорії, закони і принципи. Система економічних законів. Функції економічної теорії. Місце економічної теорії в системі конкретно-економічних наук.

Економічна система суспільства. Відносини власності. Економічна система, її сутність та структурні елементи. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи. Економічні відносини як суспільна форма і спосіб організації економічної системи. Типи і еволюція суспільних систем. Власність як економічна категорія. Види і форми власності та форми господарювання.

Форми організації суспільного виробництва та їх еволюція. Виробництво як основа життя та розвитку суспільства. Процес праці і процес виробництва. Суспільне виробництво і відтворення. Основні фактори суспільного виробництва та їх взаємозв'язок.

Ринкова економіка: суть, функції і структура. Суб'єкти ринкової економіки. Теоретичні засади становлення ринкових відносин. Ринкове господарство як невід'ємний компонент товарного виробництва. Об'єктивні передумови виникнення ринку. Сучасний ринок, його сутність, види і структура. Функції ринку:

відтворювальна, регулююча, стимулююча та контролююча. Основні суб'єкти ринкової економіки. Держава як суб'єкт ринкового господарства. Цілі, функції та механізми впливу держави на ринкову економіку. Закон попиту і пропозиції. Попит і пропозиція як елементи ринку. Взаємодія попиту і пропозиції з ціною. Еластичність попиту і пропозиції.

Монополія та конкуренція в ринковій економіці. Конкуренція і монополізм як основоположні атрибути ринкової економіки. Економічний закон конкуренції. Сутність, витоки та види монополізму. Види конкуренції.

Підприємство і підприємництво в ринковій економіці. Підприємство, фірма як основна мікроекономічна ланка країни та головна сфера ринкової трансформації її економіки. Участь держави в управлінні підприємствами. Основні моделі управління.

Відтворення та ефективність національної економіки. Макроекономічні показники. Відтворення та його особливості за сучасних вимог. Національна економіка: суть і ознаки. Сектори національної економіки. Національне багатство: сутність, структура, джерела, зростання. Результати економічного відтворення та його ефективність. Основні макроекономічні показники.

Фінансово-кредитна система. Фінанси в системі економічних відносин. Суть фінансів та їх функції. Суб'єкти та види фінансових відносин. Фінансова система. Сутність і структура державного бюджету. Кредитна система. Суть та функції кредиту. Основні форми кредиту. Банківська система. Банки їх види та функції. Цінні папери та їх види. Фондова біржа.

Доходи, їх джерела та розподіл. Зайнятість і відтворення робочої сили. Сутність доходу як економічної категорії. Доходи населення, їх види та джерела формування.

Сутність та механізм розподілу доходів. Номінальні та реальні доходи. Соціальні аспекти економічних відносин. Рівень та якість життя населення. Прожитковий мінімум. Бідність і процеси маргіналізації населення. Тіньова економіка та її вплив на соціальне економічний розвиток. Необхідність та сутність системи соціального захисту населення. Основні елементи механізму соціального захисту. Зайнятість, її суть і форми. Неповна зайнятість та рівень безробіття. Причини та форми безробіття.

2. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА: вивчення даного курсу дає майбутнім фахівцям з економіки спеціальні знання і практичні навички щодо порядку створення та функціонування підприємства в умовах ринкових відносин; складу виробничих ресурсів підприємства та шляхів підвищення ефективності їх використання; механізму формування доходів та витрат підприємства; критеріїв та показників оцінювання ефективності діяльності підприємства.

Підприємство як суб'єкт підприємницької діяльності. Поняття “підприємство”, цілі та завдання його створення. Ознаки підприємства та принципи його діяльності. Засновники підприємства, установчі документи та статутний фонд. Порядок створення і реєстрації підприємства. Ліцензування окремих видів діяльності підприємства. Причини та порядок ліквідації підприємства. Класифікація підприємств та види підприємств.

Персонал підприємства. Поняття, класифікація, склад та структура персоналу. Визначення чисельності персоналу. Показники руху персоналу. Система показників оцінювання персоналу.

Основи фонди підприємства. Ресурси засобів труда. Поняття та склад виробничих фондів, їх призначення і економічні особливості функціонування. Склад і структура основних фондів підприємства. Оцінка основних фондів. Поняття зносу та амортизації основних фондів. Методи нарахування амортизаційних відрахувань. Показники, які характеризують наявність основних виробничих фондів на підприємстві. Показники стану та руху основних фондів. Показники використання основних виробничих фондів підприємства. Шляхи підвищення ефективності використання основних виробничих фондів підприємства.

Оборотні засоби підприємства. Ресурси предметів труда. Економічна суть, склад і структура оборотних засобів; оборотні виробничі фонди та фонди обігу, їх роль у виробничому циклі. Характеристика наявності та використання оборотних засобів. Джерела формування оборотних засобів підприємства. Резерви покращення використання оборотних засобів в умовах ринкової економіки.

Натурально-речові та вартісні результати діяльності підприємств. Поняття “продукція”, “роботи”, “послуги”. Види продукції, що використовуються для обліку результатів виробництва. Товарна, валова, реалізована продукція. Види продукції за ступенем готовності. Незавершене виробництво, залишки нереалізованої продукції.

Витрати підприємства. Собівартість продукції (робіт, послуг). Види діяльності підприємства. Поняття витрат підприємства. Класифікація витрат підприємства за способом розрахунку на одиницю продукції, за зв'язком з обсягом виробництва. Класифікація витрат підприємства за місцем виникнення, за видами продукції, робіт, послуг, за календарними періодами. Класифікація витрат підприємства за видами (сферами) діяльності та за економічною однорідністю. Поняття собівартості продукції (робіт), склад витрат, що входять до собівартості продукції (робіт). Джерела та фактори зниження витрат підприємства.

Доходи та прибуток підприємства. Поняття доходів. Види доходів та їх зміст. Прибуток як економічна категорія, роль прибутку в умовах ринкової економіки. Види прибутку, формування прибутку. Фактори зростання прибутку підприємства.

Ефективність діяльності підприємства. Поняття та види ефективності виробництва (діяльності підприємства). Система показників економічної ефективності діяльності підприємства.

3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК: вивчення даного курсу формує систему знань з теорії і практики ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. **Завдання дисципліни:** вивчення методів раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації. Господарський облік, його сутність і функції. Виникнення і розвиток обліку. Види господарського обліку. Сутність і зміст статистичного, оперативно-технічного та бухгалтерського обліку. Особливості бухгалтерського обліку і його місце в єдиній системі народногосподарського обліку. Взаємозв'язок бухгалтерського обліку з оперативно-технічним та статистичним обліком. Роль бухгалтерського обліку в системі управління господарською діяльністю. Зростання ролі бухгалтерського обліку в

забезпечення збереження і ефективного використання національного багатства країни. Задачі бухгалтерського обліку. Вимоги, які слід виконувати при веденні облікової роботи. Фінансовий і управлінський облік. Сутність, значення і задачі управлінського обліку. Організація бухгалтерського обліку Міжнародне співробітництво в удосконаленні принципів бухгалтерського обліку.

Предмет і метод бухгалтерського обліку. Об'єкт, предмет і метод бухгалтерського обліку. Різні погляди в спеціальній літературі на предмет і метод бухгалтерського обліку. Прийоми бухгалтерського обліку: складові частини /елементи/ методу. Первинне спостереження, документація і інвентаризація; рахунки і подвійні записи; оцінка і калькуляція; підсумкове узагальнення інформації в балансі і звітності. Основні поняття бухгалтерського обліку: господарські засоби, господарські процеси; господарські операції, об'єкти бухгалтерського обліку. Класифікація господарських засобів. Господарські процеси як об'єкти бухгалтерського обліку, їх класифікація за стадіями кругообігу. Класифікація господарських засобів за видами і розміщенням. Класифікація господарських засобів за джерелами утворення і цільовим призначенням.

Бухгалтерський баланс. Бухгалтерський баланс: сутність, форма. Побудова і зміст бухгалтерського балансу: актив і пасив балансу, статті балансу, розділи балансу, взаємозв'язок розділів активу і пасиву балансу. Рівність підсумків активу і пасиву балансу. Склад і оцінка статей балансу. Державне регулювання структури балансу і порядку його складання. Економічне значення інформації бухгалтерського балансу, кожного із його розділів і її використання в управлінні. Аналіз балансу. Використання обчислювальної техніки при складанні балансу. Зміни в балансі під впливом господарських операцій. Типи змін в балансі під впливом господарських операцій.

Рахунки і подвійний запис. Рахунки бухгалтерського обліку: сутність, графічне зображення. Рахунки бухгалтерського обліку як спосіб поточного обліку. Взаємозв'язок рахунків бухгалтерського обліку з балансом. Активні і пасивні рахунки. Схема активних і пасивних рахунків. Порядок ведення записів на активних і пасивних рахунках. Поняття обороту по рахунку. Визначення кінцевих залишків на рахунках. Єдина процедура визначення кінцевого залишку (сальдо). Синтетичний рахунок, субрахунки, аналітичні рахунки, їх взаємозв'язок. Сутність подвійного запису, його контрольного значення. Кореспонденція рахунків. Бухгалтерські записи, їх види. Узагальнення поточного бухгалтерського обліку. Оборотна відомість, її побудова і аналітичне значення. Оборотні відомості по синтетичних та аналітичних рахунках. Контрольне значення оборотної відомості. Зв'язок між оборотним і сальдовим балансом. Сальдові і оборотні відомості. Основна бухгалтерська процедура. Алгебраїчна форма основної бухгалтерської процедури.. План рахунків бухгалтерського обліку, його призначення, характеристика і зміст. Класифікація рахунків за їх економічним змістом – основа для побудови плану рахунків. Класифікація рахунків за структурою і призначенням. Розвиток системи рахунків.

Облік господарських процесів. Облік процесу заготівлі і придбання матеріальних цінностей: господарські операції, рахунки бухгалтерського обліку, відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Облікові моделі. Розподіл транспортно-заготівельних витрат. Облік процесу виробництва продукції. Класифікація витрат на виробництво. Схеми обліку витрат на виробництво. Облік процесу реалізації продукції. Касовий метод. Метод нарахування.

Первинне спостереження, документація, інвентаризація. Первинне спостереження в обліку, залежність його програми від мети і задач обліку, системи узагальнення та характеристики одержуваної інформації. Одиниця первинного спостереження в бухгалтерському обліку. Документація, її сутність і значення. Матеріальні носії первинної облікової інформації. Роль документів у бухгалтерському обліку, контролі, документальній ревізії, оперативній роботі, пов'язаній з організацією господарської діяльності. Поняття документ і бухгалтерський документ. Види бухгалтерських документів, їх класифікація. Вимоги до змісту і оформлення бухгалтерських документів. Реквізити документів. Документообіг, його обумовленість формою організації і механізації обліку. Положення про документи та записи в обліку. Документування господарських операцій. Стандартизація і уніфікація бухгалтерських документів, збереження документів. Інвентаризація як спосіб первинного спостереження і документування господарських операцій, контролю за збереженням майна підприємства та уточнення показників поточного бухгалтерського обліку. Види інвентаризації. Порядок проведення інвентаризації і виявлення її результатів. Постійно діючі інвентаризаційні комісії, їх функції. Робочі інвентаризаційні комісії, їх функції. Регулювання інвентаризаційних різниць.

Форми бухгалтерського обліку. Облікові реєстри, їх сутність і значення. Види облікових реєстрів. Класифікація облікових реєстрів. Модифікація облікових реєстрів в умовах використання сучасної обчислювальної техніки. Типові форми облікових реєстрів. Стандартизація і уніфікація облікових реєстрів. Записи, поняття і способи. Хронологічні і синтетичні записи. Ручні і машинні записи. Шахові і лінійні (позиційні) записи. Помилки в облікових записах. Способи їх виявлення і виправлення. Значення нагромадження і групування облікових даних. Модифікація облікових записів в умовах використання сучасної обчислювальної техніки. Форми бухгалтерського обліку, їх сутність і історичний розвиток.

Бухгалтерська звітність. Звітність, її сутність, значення і необхідність. Види звітності і їх зміст. Вимоги до звітності. Бухгалтерська звітність, її особливості. Державне регулювання структури, змісту, порядку складання, подання і затвердження бухгалтерської звітності. Склад бухгалтерської звітності. Принципи складання основних форм бухгалтерської звітності, зв'язок з бухгалтерським балансом і рахунками бухгалтерського обліку, шляхи вдосконалення. Річний і квартальний бухгалтерські звіти підприємства. Пояснювальна записка в складі річного бухгалтерського звіту підприємства. Зведена бухгалтерська звітність, її призначення і використання. Порядок і строки складання, подання і затвердження звітності.

4. МЕНЕДЖМЕНТ вивчає загальні та окремі закономірності формування, функціонування та розвитку систем управління організацією; умови і фактори, що

визначають успішність її діяльності, та ефективність роботи окремого працівника і керівника.

Організації та особливості їх функціонування. Поняття організації та її загальні характеристики. Класифікація організацій. Підприємство - особливості, мета і складові діяльності та критерії успіху. Середовище підприємства та його вплив на умови і результат діяльності. Внутрішнє середовище підприємства та його складові. Зовнішнє середовище підприємства, його особливості та складові. Людина в організації. Соціальна відповідальність підприємства. Підприємство як система. .

Поняття і сутність менеджменту. Суть та мета управління. Управління і менеджмент. Об'єкт і суб'єкт менеджменту. Необхідність координації в діяльності організації. Розподіл праці. Різні підходи до управління: емпіричний, міжособових стосунків, групової поведінки, як процесу функціонування кооперованої системи, з точки зору прийняття рішень, з позицій інформаційного центру, математичних методів, операційний підхід. Суть і особливості управлінської діяльності. Складові управління як процесу. Функції керівників та рівні управління. Сфери менеджменту. Рівні менеджменту. Менеджери і їх ролі.

Історичний розвиток науки і практики менеджменту. Передумови виникнення менеджменту. Управління в стародавніх організаціях. Розвиток теорії управління. Теорія організації праці та управління Ф. У. Тейлора. Класична теорія менеджменту: школа наукового управління і адміністративна школа людських відносин. Кількісна теорія управління. Управління з точки зору кількісного підходу; психології та фізіології. Сучасна теорія управління - системний та ситуаційний підходи. Управління, менеджмент, маркетинг.

Побудова організацій. Організація як система. Система та її властивості. Підприємство як виробнича система. Класифікація систем. Компоненти систем. Виробнича система. Управління організацією як система. Підсистеми та елементи системи управління. Співвідношення понять "система", "структура", "організація" та процес управління. Механізм взаємодії елементів підсистеми. Процеси в виробничих системах. Ефективність виробничої системи, її надійність. Резерви ефективності. Опис та моделювання систем. Класифікація моделей. Економіко-математичні моделі. Система моделювання. Зміст системно-ситуаційного підходу до моделювання.

Процеси та функції менеджменту. Триєдина сутність менеджменту: з точки зору змісту, структури і технології. Співвідношення організації і управління. Процес управління, зміст, елементи та етапи. Аналіз процесу управління з боку його складових частин. Поняття процесу та функції управління. Класифікація процесів та функцій управління. Загальні та специфічні функції управління.

Комунікаційні процеси. Комунікації в управлінні. Поняття комунікацій та інформації. Управлінська інформація та її види. Службові контакти. Способи одержання, обробки та аналізу і підготовки управлінської інформації. Комунікаційний процес та його елементи. Перешкоди в комунікаційних процесах. Правила ефективних комунікацій. Сучасні інформаційні технології. Інформаційна система підприємства.

Управлінські рішення. Поняття, роль та особливості управлінського рішення.

Класифікація управлінських рішень. Вимоги до управлінських рішень. Моделі теорії прийняття управлінських рішень: ірраціональна, поведінкова, класична. Технології прийняття управлінських рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття рішень. Обґрунтування управлінських рішень: кількісні та якісні методи. Платіжна матриця, дерево рішень. Обґрунтування рішень в умовах невизначеності. Ризик у менеджменті.

Функція планування. Поняття й місце планування серед функцій менеджменту. Мета та характер планування. Класифікація планів. Загальні вимоги до планів. Планування як процес, його етапи та елементи. Ситуаційні фактори планування. Мета та цілі підприємства. Формування цілей організації. Дерево цілей. Управління за цілями: зміст етапів, переваги і недоліки. Стратегічне планування. Поняття, елементи та рівні стратегії. Місія підприємства та процес її формування. Аналіз та оцінка середовища і власних можливостей підприємства. Загальні та функціональні стратегічні плани. Формування і вибір альтернатив. Тактичне і оперативне планування. Тактика. Програми. Політика. Процедури. Правила. Процедури. Правила. Бюджети. Планування дій. Оцінка стратегічних планів.+

Функція організації взаємодії. Зміст і мета організаційної діяльності. Організаційна діяльність як процес, його елементи і етапи. Повноваження та відповідальність. Лінійні, апаратні, рекомендаційні та паралельні повноваження. Делегування повноважень. Взаємозв'язки повноважень. Перешкоди ефективному делегуванню повноважень. Організація управління - зміст, мета, задачі. Організація розподілу повноважень. Організаційна структура як результат розподілу повноважень. Теорії формування організаційних структур. Класифікація організаційних структур та оцінка їх сильних та слабких сторін. Принципи формування організаційних структур. Організаційні зміни: сутність, процес, моделі. Етапи процесу організаційних змін. Методи подолання опору організаційним змінам. Вибір тактики проведення організаційних змін.

Функція мотивації. Підприємство як соціальна система. Людський фактор в управлінні та виробництві. Поняття мотивації. Функція мотивації. Поняття та розвиток терміну "мотивація". Початкові концепції мотивації: політика "батога і пряника", "достатнього виробітку", психологічні теорії мотивації. Сучасні теорії мотивації: змістовна і процесуальна. Змістовні теорії мотивації. Потреби людей і їх поведінка. Компенсація і винагорода. Закон результату. Теорія мотивації А.Маслоу. Теорія мотивації Герцберга. Процесуальні теорії мотивації. Теорія сподівань. Теорія справедливості. Теорія Портера-Леулера. Практика використання рівних теорій мотивації. Практика стимулювання праці на підприємствах.

Функція контролю. Функція контролю. Поняття і суть контролю. Його об'єктивна необхідність. Види контролю. Суб'єкти і об'єкти контролю. Контроль як процес, його етапи і складові частини. Основні характеристики ефективної системи контролю. Контроль об'єктів. Контроль процесів. Критичні точки контролю. Людський фактор в контролі. Вимоги до здійснення контролю. Модель процесу контролю. Встановлення стандартів та допустимих відхилень. Вимір результатів. Оцінка, передача та розповсюдження інформації про результати контролю. Дії за результатами контролю. Властивості ефективного контролю. Взаємозв'язок функції планування і контролю. Організація контролю.

планування і контролю. Організація контролю.

Керівник в системі управління. Керівництво в організації. Влада, вплив лідерство. Загальне поняття та характеристики групи. Індивід і група. Адаптація людини до організаційного оточення та зміна її поведінки. Фактори, що впливають на ефективність роботи групи. Неформальні групи і управління ними. Природа організаційних змін. Організаційний розвиток: суть та складові. Ефективність організаційного розвитку. Характер і зміст управлінської праці. Єдина номенклатура посадових службовців та посад. Посадові інструкції та положення про підрозділи. Організація робочих місць управлінських працівників. Характер, зміст та особливості праці керівників. Місце і роль керівника в системі управління. Якості, необхідні керівнику. Наукові засади організації праці керівника.

Керівництво і лідерство. Вертикальний поділ праці та необхідність керування. Лідерство - суть, точки зору. Лідерство з позиції поведінки керівника. Теорія та класифікація стилів лідерства. Лідерство з позиції ситуаційних факторів. Моделі та теорії. Стиль лідерства та ефективність діяльності групи. Адаптивне керівництво. Вплив та влада. Баланс влади. Форми реалізації влади і впливу. Традиційна реалізація влади. Сучасні теорії реалізації влади через переконання та участь працівників в управлінні. Стиль керування та особливості різних стилів керування. Природа і зміст лідерства в управлінні організацією. Концепції лідерства. Лідер і менеджер - загальне та окреме.

Автор-розробник: к.е.н., професор, зав. кафедри економіки підприємства та управління персоналом В.Я.Чевганова

